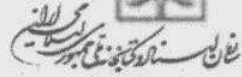

برمت و احیای بناها و بافت های تاریخی

موافقین:

حسین عالی (عضو هیأت علمی دانشگاه ایوان کی)

علیرضا زبان آور (مدرس دانشگاه ایوان کی)

نام کتاب: مرمت و احیای بناها و بافت های تاریخی
مؤلفین: حسین عالی - علیرضا زبان آور
مدیر اجرایی: مهدی عالی
قویت چاپ: اول
شابک: ۷-۱۴-۷۸۳۰-۶۰۰-۹۷۸
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
سال انتشار: ۱۳۹۶
قیمت: ۲۸۰۰۰۰ ریال
ناشر: انتشارات دانشگاه ایوان کی

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار.....
۵.....	فصل یکم: مروری بر تاریخچه علم مرمت.....
۱۱.....	فصل دوم: مبانی و اصطلاحات رایج در علم مرمت.....
۱۲.....	بافت.....
۱۴.....	بهسازی.....
۱۹.....	نوسازی.....
۲۲.....	مرمت.....
۲۲.....	باززنده سازی.....
۲۲.....	نگهداری.....
۲۳.....	بازآفرینی و معاصر سازی.....
۲۳.....	الگویابی مجدد.....
۲۴.....	بیان متفاوت.....
۲۴.....	سیستم.....
۲۴.....	زیر سیستم.....
۲۴.....	نگرش سیستمی.....
۲۶.....	فصل سوم: روش ها و انواع مداخلات در مرمت شهری.....
۲۷.....	روش های مداخله.....

۳۱.....	انواع مداخله
۳۴.....	تئوری های مربوط به برنامه ریزی مرمت
۳۹.....	فصل چهارم: نظریه ها و نظریه پردازان مرمت
۸۳.....	فصل پنجم: مهمترین مصوبه ها و قطع نامه های جهانی در مورد مرمت شهری
۸۴.....	ایکوموس
۸۷.....	شورای بین المللی موزه ها
۹۰.....	ایکروم
۹۲.....	میراث جهانی یونسکو
۹۳.....	معرفی تعدادی از مصوبه ها و قطع نامه ها
۱۲۱.....	فصل ششم: روش های شناخت و مستندسازی بناهای تاریخی
۱۲۲.....	راههای شناخت اثر تاریخی
۱۲۵.....	برداشت و مستندسازی بناهای تاریخی
۱۲۸.....	فصل هفتم: مصالح شناسی بناهای تاریخی
۱۲۹.....	چینه
۱۳۰.....	خشت
۱۳۳.....	آجر
۱۳۹.....	سنگ
۱۴۱.....	چوب
۱۴۳.....	آهک

۱۴۷	 ملات های مورد استفاده در معماری سنتی ایران
۱۴۸	 گچ و گچبری
۱۵۹	 فصل هشتم: آسیب شناسی و حفاظت بناهای تاریخی
۱۶۰	 عوامل آسیب رسان و مخرب بناهای سنتی
۱۶۱	 زیرگروه های عامل آسیب رسان و مخرب بناهای سنتی
۱۶۵	 رطوبت
۱۸۳	 رانش قوس ها و تکیه ها
۱۸۸	 انواع ترک و تشست در سازه ها
۱۹۴	 حفاظت و مرمت پی در بناهای تاریخی
۱۹۸	 فصل نهم: مراحل گوناگون مرمت در بناهای تاریخی
۱۹۹	 روش های رایج در مرمت
۲۰۰	 عملیات های مرمتی
۲۰۶	 فصل دهم: تعیین حریم در بناها و بافت های تاریخی
۲۰۷	 معیارهای تعیین حریم آثار تاریخی
۲۱۲	 مرتبه های فهم حریم آثار تاریخی - طبیعی
۲۱۴	 محدوده و ضابطه حریم
۲۱۸	 فصل یازدهم: ثبت آثار در فهرست میراث جهانی
۲۱۹	 ضوابط گزینش برای ثبت آثار در فهرست میراث جهانی
۲۲۱	 ارزیابی آثار فرهنگی برای ثبت در فهرست میراث جهانی

۲۲۷.....	ضوابط تنظیم گزارش ادواری بر آثار ثبت شده جهانی
۲۳۱.....	ضوابط درج آثار جهانی در فهرست میراث در معرض خطر
۲۳۲.....	ضوابط استفاده از برنامه های آموزشی سازمان میراث جهانی
۲۳۴.....	نامواره میراث جهانی یونسکو
۲۳۵.....	وظایف کلیدی کمیته ی میراث جهانی
۲۳۵.....	مرکز میراث جهانی
۲۳۶.....	جلسات کمیته میراث جهانی
۲۳۶.....	شرایط حذف آثار از فهرست میراث جهانی
۲۳۷.....	مزایای پذیرش کنوانسیون میراث جهانی
۲۳۹.....	انواع کمک های بین المللی به کشورهای عضو کنوانسیون
۲۴۰.....	روند نامزدی آثار جهت ثبت در فهرست میراث جهانی
۲۴۱.....	ایران و کنوانسیون حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان
۲۴۲.....	فهرست میراث جهانی یونسکو در ایران
۲۶۳.....	فصل دوازدهم: مروری بر چند عملیات مرمتی در بناهای تاریخی
۲۶۴.....	نجات بخشی و دوباره سازی کلیسای زر زر
۲۹۰.....	احیای ساختمان پست و تلگراف
۳۱۵.....	مرمت چهارطاقی نویس
۳۴۰.....	منابع

در سال های اخیر اهمیت حفظ و حراست از آثار تاریخی، بیش از پیش در ایران مورد توجه قرار گرفته و این موضوع دلایل گوناگونی همچون ارتقای سطح دانش عموم جامعه و آگاهی از ارزش های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی این گونه آثار دارد. سرزمین ایران به سبب برخورداری از تاریخی کهن و غنی، دارای بازه ی گسترده ای از آثار منقول و غیرمنقول باستانی می باشد و همین پتانسیل موجبات ورود کاوشگران تجاری و آکادمیک غربی به ایران را از عهد ناصری فراهم نمود. ورود باستان شناسان و معماران دانشگاهی غربی به ایران در سده ی معاصر با وجود برخی ضررهای محلی همچون خروج آثار باستانی از ایران، دارای فواید فراوانی بود. حضور افرادی همچون آسره تدار، ارنست هرتسفلد، ماکسیم سیرو، ولفرام کلایس، آرتور پوپ، رومن گیرشمن، رابرت دایسون و ده تن دیگر در ایران علاوه بر شناسایی و کاوش محوطه های تاریخی، این مزیت و فایده را داشت که نسبت به شکل گیری موزه ها و از آن مهم تر پایه ریزی علوم ی مانند معماری و باستان شناسی با صوت آکادمیک در ایران منتج گردد.

پیدایش علوم باستان شناسی و معماری به عنوان دو رشته ی تحصیلی مرجع و مادر در ایران سبب شد تا علوم مرتبط با این رشته ها نیز به هم متصل شکل گیرد. یکی از این علوم مرتبط دانش مرمت است که امروزه در گرایشات گوناگونی همچون مرمت ابنیه، اشیاء و ... به کار گرفته می شود. علم مرمت ابنیه تاریخی به عنوان دانشی میان رشته ای، نه بازه ای از معماری و باستان شناسی تا شیمی را در بر می گیرد در ایران به علل گوناگونی همچون نابود و کم بودن تعداد فارغ التحصیلان مراحل دکتری، در بسیاری از دانشگاه های ایران توسط افراد غیرمتخصص در زمینه تخصصی مرمت ابنیه تاریخی تدریس می گردد. در زمینه انتشارات علمی این رشته نیز اغلب اوقات تألیفات صورت گرفته با الگوبرداری از متدهای غربی پی ریزی شده و به طور معمول نسبت به این موضوع که مرمت ابنیه تاریخی به مانند معماری سنتی تابعی از اقلیم، فرهنگ و وضعیت اجتماعی هر منطقه می باشد بی مهری شده است و در نتیجه امروزه در ایران بسیاری از عملیات مرمتی صورت گرفته بر روی ابنیه و بافت های تاریخی به علت بی توجهی به معماری سنتی و

مسائل باستان‌شناسی نه تنها موفق نبوده که در بسیاری از موارد از ارزش هنری و معماری اثر تاریخی نیز کاسته است.

نویسندگان کتاب پیش رو با توجه به همین مسائل و فقدان اثری مناسب در مورد مرمت ابنیه تاریخی ایرانی، سعی در گردآوری مطالبی مرتبط و بر اساس ضوابط و اصول صحیح معماری سنتی ایران نموده‌اند. در این کتاب تلاش شده تا ضمن مرور نظریات و قطع‌نامه‌های جهانی مرتبط با بحث مرمت ابنیه تاریخی، در ابتدا اصول اولیه این دانش مورد مطالعه قرار گرفته، سپس با بررسی معیارهای معماری ایرانی و فن‌شناسی آن، در نهایت با مثال‌های مرتبط مراحل گوناگون مرمت در ابنیه و بافت‌های تاریخی بیان گردد. کتاب حاضر که بیش از هر جامعه علمی دیگر، پژوهشگران و دانشجویان رشته‌های تحصیلی معماری و باستان‌شناسی در مراحل گوناگون کارشناسی و تحصیلات تکمیلی، مورد هدف قرار داده، مشتمل بر دوازده فصل بوده و نویسندگان در فصل نخست به بیان تاریخچه‌ای کوتاه از پیدایش علم مرمت پرداخته‌اند، فصل دوم شامل مبانی و اصطلاحات عمومی علم مرمت است و در فصل سوم روش‌های مداخله در بناها و بافت‌های تاریخی مورد بحث قرار گرفته، فصول چهارم تا پنجم به مرور مهم‌ترین نظریه‌ها، آشنایی با نظریه‌پردازان، سازمان‌ها و مراکز مرتبط و در نهایت مهم‌ترین قطع‌نامه‌های جهانی پرداخته است. فصل ششم به مبحث چگونگی شناخت و مستندسازی بناهای تاریخی اشاره نموده و فصل هفتم مصالح‌شناسی بناهای ایرانی را دربرمی‌گیرد. فصول هشتم تا دهم به ترتیب مراحل آسیب‌شناسی و حفاظت، مرمت و تعیین حریم را مورد بحث و مرور قرار داده است. فصل یازدهم این کتاب ضوابط و مراحل گوناگون گزینش و ثبت آثار در فهرست میراث جهانی یونسکو را بیان کرده و در نهایت آخرین فصل این نوشتار با استفاده از تصاویر و اسناد موجود در آرشیو سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور به معرفی چند نمونه از مرمت‌های انجام‌شده بر روی آثار تاریخی ایران پرداخته است.

در پایان و بنا به رسم قدردانی، جای دارد از اساتید، بزرگواران و دوستانی که نویسندگان را در به اتمام رساندن این نوشتار یاری نمودند نهایت سپاسگزاری را داشته باشیم، به‌ویژه از مسئولین

مرمت و احیای بناها و بافت های تاریخی

محترم دانشگاه ایوانکی و انتشارات دانشگاه به دلیل انجام حمایت و همکاری های لازم نهایت تشکر و سپاسگزاری را داریم.

حسین عالی ، علیرضا زبان آور

بهار ۱۳۹۶

www.ketab.ir